

Bryssel 17.12.2019
COM(2019) 627 final

**KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE JA ALUEIDEN
KOMITEALLE**

Strategiakertomus 2019 Euroopan rakenne- ja investointirahastojen täytäntöönpanosta

JOHDANTO	2
1. HAASTAVA JA NOPEASTI MUUTTUVA TOIMINTAYMPÄRISTÖ	3
2. INVESTOINTIEN TOTEUTTAMINEN ÄLYKKÄÄN, KESTÄVÄN JA OSALLISTAVAN KASVUN AIKAANSAAMISEKSI	3
2.1. Yleinen edistys	3
2.2. Tutkimus, teknologinen kehitys ja innovointi, tieto- ja viestintätekniikka ja pk-yritysten kilpailukyky	5
2.3. Vähähiilinen talous, ilmastonmuutos, ympäristö, liikenne ja energia	5
2.4. Työllisyys, sosiaalinen osallisuus, terveys ja koulutus.....	6
3. TÄRKEIMPIEN KAUDEN 2014–2020 UUDISTUSTEN VAIKUTUS.....	7
3.1. ERI-rahastojen panos talouspolitiikan EU-ohjausjaksoon	7
3.2. Rahoituksen edellytykset: ennakkoehdot	8
3.3. Sitoumusten vapauttamista koskeva N + 3 -sääntö	8
3.4. Tulokset.....	9
3.5. Yhdenmukaisen aluekehityksen tukeminen	9
3.5.1. Yhdenmukaiset investoinnit kaupunkeihin.....	9
3.5.2. Alueellisten välineiden täytäntöönpano	10
3.5.3. Alueellinen yhteistyö	10
4. OHJELMIEN HALLINNOINNIN PARANTAMINEN.....	11
4.1. Viranomaisten ja tuensaajien valmiudet.....	11
4.2. Yksinkertaistaminen tuensaajien kannalta.....	11
4.3. Kumppanien keskeinen rooli ohjelmien täytäntöönpanossa	12
4.4. Horisontaalisten periaatteiden ja poliittisten tavoitteiden täytäntöönpano.....	12
4.5. Täydentävyyden parantaminen vaikutusten lisäämiseksi.....	12
4.6. Yhteenveto ERI-rahastojen arvioinnista.....	13
4.7. ERI-rahastoja koskeva viestintä	14
PÄÄTELMÄT	15

JOHDANTO

Euroopan rakenne- ja investointirahastojen¹ (ERI-rahastojen) tärkeimpänä tarkoituksena on edistää kestävästä sosioekonomista lähentymistä, sopeutumiskykyä ja alueellista koheesiota. ERI-rahastojen tuella saadaan aikaan kriittinen massa investointeja² EU:n painopistealoilla komission ja jäsenvaltioiden jaetun hallinnoinnin avulla. Näillä investoinneilla vastataan reaalityalouden tarpeisiin tukemalla työpaikkojen luomista, kasvua ja investointeja sekä vahvistamalla sisämarkkinoita, energiaunionia ja talouden ohjausta.

Tämä toinen strategiakertomus³ perustuu jäsenvaltioiden täytäntöönpano- ja edistymiskertomuksiin ERI-rahastojen ohjelmien täytäntöönpanosta kaudella 2014–2020 vuoden 2018 loppuun asti⁴. ERI-rahastojen käytettävistä olevista varoista oli siihen mennessä sidottu 72 prosenttia⁵. Jo rahoitetuilla hankkeilla on kasvava vaikutus keskeisillä politiikan aloilla, esimerkiksi seuraavasti:

- niillä tuetaan yli 1,6:ta miljoonaa yritystä sekä maatilaa
- tuetut yritykset luovat 300 000 uutta työpaikkaa
- 26 miljoonaa henkilöä on saanut apua koulutukseen tai työnhakuun
- 8,3 miljoonalla kotitaloudella on pääsy entistä parempaan laajakaistaan
- yli 3 900 kilometriä rautateitä on rakennettu tai korjattu
- terveydenhuoltoalalla käynnissä olevista hankkeista hyötyy 60 miljoonaa henkilöä.

Tämä kertomus ja ERI-rahastojen avoimen datan portaali antavat perusteellisen katsauksen edistymisestä kaikilla aihealueilla⁶.

Politiikan nykyisen painopisteen ja sen mukautuvien puitteiden ansiosta ERI-rahastoilla voidaan vaikuttaa merkittävästi uusiin ja esiin nouseviin haasteisiin. Useimmat rahoituskohteet tukevat jo YK:n kestävästä kehityksen tavoitteita, ilmastonmuutokseen sopeutumista ja riskien vähentämistoimia. Tätä painopistettä voidaan myös tarvittaessa kehittää ERI-rahastojen ohjelmissa.

¹ Euroopan rakenne- ja investointirahastot ovat koheesiorahasto, Euroopan aluekehitysrachasto (EAKR), Euroopan sosiaalirachasto (ESR), Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturachasto) ja Euroopan meri- ja kalatalousrahasto (EMKR).

² Vuonna 2018 ERI-rahastojen talousarvio oli noin 460 miljardia euroa ja kansallisen osarahoituksen kanssa yli 643 miljardia euroa.

³ Laadittu yhteisistä säännöksistä annetun asetuksen (asetus (EU) N:o 1303/2013) 53 artiklan mukaisesti.

⁴ Ellei toisin mainita, kaikki arvot liittyvät vuoden 2018 loppuun, sellaisina kuin ne olivat saatavilla 5. marraskuuta 2019.

⁵ Kertomuksessa mainitut hankkeet ovat hankkeita, jotka on valittu ja joita pannaan täytäntöön tämän ohjelmakauden aikana.

⁶ Avoimen datan portaalissa esitetään uusimmat saatavilla olevat tiedot ERI-rahastojen ohjelmien ilmoittamassa muodossa (<https://cohesiondata.ec.europa.eu>).

1. HAASTAVA JA NOPEASTI MUUTTUVA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vuoden 2019 edistymiskertomuksissa jäsenvaltiot toteavat, että ERI-rahastoilla on ratkaiseva asema ympäristöön, talouteen ja yhteiskuntaan liittyvien muutosten käsittelyssä sekä kestäväen tulevaisuuden varmistamiseen tarvittavien uudistusten toteuttamisessa. Rahoituskriisin jälkeen ERI-rahastot olivat merkittäviä välineitä, joilla tuettiin investointeja ja autettiin palauttamaan taloudellinen lähentyminen takaisin raiteilleen⁷.

Useat jäsenvaltiot viittaavat kuitenkin jatkuvaan alueelliseen eriarvoisuuteen ja sosiaaliseen syrjäytymiseen sekä väestörakenteen muuttumiseen liittyvien ongelmien lisääntymiseen. Eroja on edelleen alueiden sisällä sekä kaupunki- ja maaseutualueiden välillä. Useat kilpailuetunsa menettäneet alueet ovat keskituloloukussa⁸, ja jotkin alueet kamppailevat edelleen erityisesti nuorten korkean työttömyysasteen kanssa. Toiset alueet ovat muita haavoittuvampia sekä ilmastotoimista että digitalisaatiosta johtuvan siirtymän vaikutuksille tai pakolais- ja muuttoliikekriisin edelleen jatkuville seurauksille. Maantieteelliset erot ovat johtaneet EU:n vastaiseen asenteeseen⁹.

Paikallisten ja alueellisten toimijoiden on mahdollista vastustaa näitä kehityssuuntauksia jaetun hallinnoinnin avulla kanavoiduilla ERI-rahastoilla, joilla tuetaan alueellista koheesiota, kasvua edistäviä investointeja, työpaikkojen luomista, yritysten kilpailukykyä, tutkimusta ja innovointia (T&I) sekä startup-ekosysteemejä, ympäristötoimia, ilmastomuutokseen sopeutumista ja sopeutumiskykyä, katastrofiriskien vähentämistä, sosiaalista osallisuutta sekä terveys- ja koulutushankkeita, ja lisäksi parannetaan kansalaisten elämää ja tuodaan EU lähemmäksi kansalaisia.

2. INVESTOINTIEN TOTEUTTAMINEN ÄLYKKÄÄN, KESTÄVÄN JA OSALLISTAVAN KASVUN AIKAANSAAMISEKSI

2.1. Yleinen edistys

Asetuksella (EU) N:o 1303/2013 käyttöön otettujen uusien osien, erityisesti investointien tärkeimpiin kehitystavoitteisiin keskittämisen ja tuloksellisuuden entistä voimakkaamman painottamisen avulla ERI-rahastot on kohdennettu saavuttamaan tuloksellisesti ja tehokkaasti EU:n tavoitteet älykkäästä, kestävästä ja osallistavasta kasvusta. Tätä kehityssuuntausta on vahvistanut edelleen komission käytännönläheinen ja joustava lähestymistapa, erityisesti

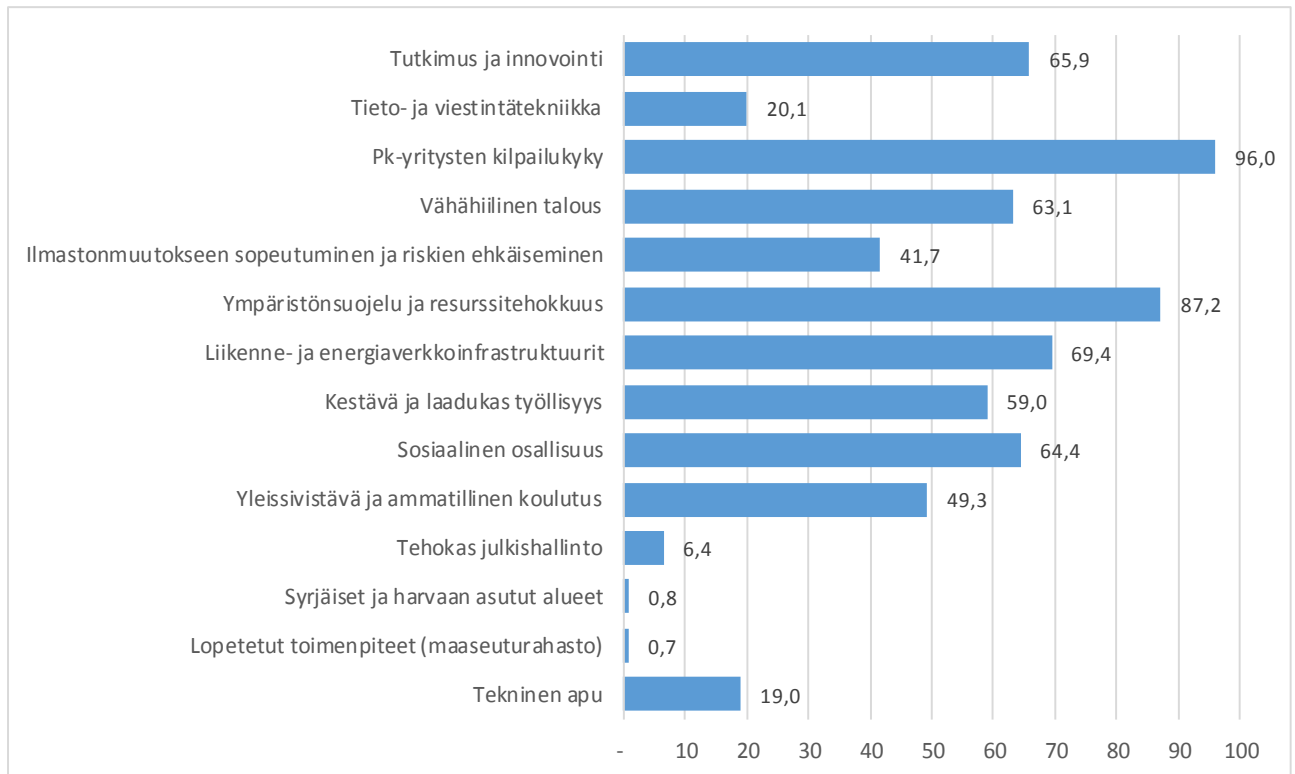
⁷ Seitsemäs taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta käsittelevä kertomus, syyskuu 2017. https://ec.europa.eu/regional_policy/fi/information/publications/reports/2017/7th-report-on-economic-social-and-territorial-cohesion

⁸ Seitsemännessä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta käsittelevässä kertomuksessa (2017) Euroopan komissio määritteli haasteen, jonka useat alueet, joiden asukaskohtainen BKT on lähellä EU:n keskiarvoa, ovat kohdanneet. Korkeat kustannukset yhdistettyinä kutistuvaan tuotantoalaan ja heikkoon innovointiin ja vientikapasiteettiin ovat vähentäneet näiden alueiden kilpailukykyä ja globalisaation kestävyys verrattuna alueisiin, joiden asukaskohtainen BKT on pienempi tai suurempi.

⁹ Lewis Dijkstra, Hugo Poelman ja Andrés Rodríguez-Pose, ”The geography of EU discontent” – alue- ja kaupunkipolitiikan pääosaston joulukuussa 2018 julkaisema valmisteluasiakirja.

ohjelmien muuttaminen, vaarassa olevien ohjelmien seuranta tai useat pilottitoimet¹⁰, joilla on tarjottu yksilöllistä tukea ja kokemuksia tulevaa täytäntöönpanoa varten.

ERI-rahastojen suunnitellut (EU:n ja kansalliset) investoinnit yhteensä temaattisen tavoitteen mukaan (miljardia euroa)¹¹

Lähde: ERI-rahastojen avoin data – <https://cohesiondata.ec.europa.eu/d/e4v6-qrrq>

Kun tarkastellaan lukuja kaikkien ERI-rahastojen osalta yhteensä, valittujen hankkeiden rahoitusmäärä (päätetty rahoitus) on yli kaksinkertaistunut vuonna 2017 annetun ensimmäisen strategiakertomuksen jälkeen ja on nyt 464 miljardia euroa (72 prosenttia kaikista suunnitelluista investoinneista). Edistymisen on huomattavaa esimerkiksi T&I-alalla varsinkin älykkään erikoistumisen strategioiden, tieto- ja viestintätekniikan ja liikenneinfrastruktuurien edistävän vaikutuksen ansiosta. Hankkeiden valinta on niin ikään nopeutunut – vaikka maltillisemmin – esimerkiksi vähähiilisen talouden ja kestävän ja laadukkaan työllisyyden aloilla.

Kun tarkastellaan todellisia menoja¹² kaikkien ERI-rahastojen osalta yhteensä, 27 prosenttia käytettävissä olevasta talousarviosta oli maksettu jäsenvaltioille vuoden 2018 joulukuun loppuun mennessä (36 prosenttia vuoden 2019 lokakuun loppuun mennessä). Tämä

¹⁰ Erityisesti kiinnikuroja-alueita, teollisuuden muutosprosessissa olevia alueita ja hiilialueita koskevat toimet, alueiden väliset innovaatioinvestoinnit ja älykkäitä kyliä koskeva aloite.

¹¹ Ks. lisätietoja liitteistä 1.1 ja 1.2. Eri temaattisille alueille monialaisten tavoitteiden mukaisesti osoitetut osuudet eivät sisälly edellä olevan kaavion lukuihin, mutta ne ovat mukana liitteessä esitetyissä luvuissa.

¹² Jäsenvaltioilta saadut maksupyynnöt.

ilmoitettujen menojen määrä on pienempi kuin aiemmilla kausilla, ja vaikuttaa siltä, että menoihin on edelleen kiinnitettävä enemmän huomiota jäsenvaltioiden tasolla¹³.

Rahoitusvälineiden täytäntöönpanon osalta ohjelman varat rahoitusvälineitä koskeville valituille toimille olivat yhteensä 21,9 miljardia euroa vuoden 2018 loppuun mennessä. Se oli noin 77 prosenttia ohjelmissa tälle tukimuodolle suunnitelluista määristä. Tämä vahvistaa sen, että suurin osa rahoitusvälineistä tuottaa tuloksia käytännössä.

2.2. Tutkimus, teknologinen kehitys ja innovointi, tieto- ja viestintätekniikka ja pk-yritysten kilpailukyky

Tutkimukseen ja innovointiin tällä ohjelmakaudella tehtyt investoinnit on katsottu kasvun ja lähentymisen avaintekijäksi. Innovointijohtoisen alueellisen kehityksen tukeminen erityisesti älykkään erikoistumisen strategioiden avulla on johtanut valittujen hankkeiden määrän jyrkkään kasvuun tutkimuksen, teknologisen kehityksen ja innovoinnin (T&K&I), tieto- ja viestintätekniikan ja pk-yritysten kilpailukyvyn aloilla. Vuoden 2018 loppuun mennessä valittujen hankkeiden rahoitusmäärä oli yhteensä 117 miljardia euroa, kun käytettävissä oli 163 miljardia euroa.

- Tutkimuksen, kehittämisen ja innovoinnin alalla yli 42,6 miljardia euroa on osoitettu hankkeisiin, jotka liittyvät lähes 20 000 uuden tutkijan tukemiseen ja lähes 30 000 yrityksen avustamiseen uusien tuotteiden markkinoille saattamisessa.
- Yli 12,3 miljardia euroa on osoitettu digitaalisen talouden alan hankkeisiin. Varoilla tuetaan muun muassa laajakaistan käyttöönottoa, julkisia digitaalipalveluja ja sähköistä kauppaa. Määrä sisältää 1,5 miljardia euroa maaseuturahaston tukea maaseutualueiden tieto- ja viestintätekniikkainfrastruktuurille. 8,3 miljoonalla kotitaloudella on käytettävissään entistä parempi laajakaista.
- Valittuihin hankkeisiin on osoitettu yli 62,5 miljardia euroa pk-yritysten kilpailukyvyn parantamista varten. Tuen avulla on luotu suurin osa maaseuturahaston puitteissa luoduista 300 000 uudesta työpaikasta. Maaseutualueilla yli 130 000 maatilaa saa taloudellista tukea tilojen rakenneuudistusta ja nykyaikaistamista sekä tuottavuuden lisäämistä varten.
- Maatalouden tuottavuutta ja kestävyyttä koskevalla eurooppalaisella innovaatiokumppanuudella tuetaan 7 730:tä vuorovaikutteista innovointihanketta. Innovaatiokumppanuushankkeiden avulla kehitettyjä tietoja ja innovaatioita jaetaan kansallisten innovointi- ja maaseutuverkostojen sekä innovaatiokumppanuuden verkoston kautta.

2.3. Vähähiilinen talous, ilmastonmuutos, ympäristö, liikenne ja energia

Tällä ohjelmakaudella 20 prosenttia EU:n talousarviosta osoitettiin ilmastotoimiin, ja komissio ehdotti osuuden nostamista 25 prosenttiin seuraavassa EU:n talousarviossa¹⁴. ERI-rahastoilla on ollut keskeinen tehtävä merkityksellisen muutoksen aikaansaamisessa. Osoitettujen määrien ja investointien ennakkoehtojen ansiosta ERI-rahastot ovat saaneet

¹³ Valittujen hankkeiden ja menojen jakautuminen temaattisten tavoitteiden mukaan ja eri jäsenvaltioissa esitetään liitteiden 1 ja 2 taulukoissa.

¹⁴ Ehdotus neuvoston asetukseksi vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehityksen vahvistamisesta – COM(2018) 322 final.

aikaan ilmastotoimia ja kestävä kasvua koskevan selkeän poliittisen vipuvaikutuksen. Vuoden 2018 loppuun mennessä yli 169 miljardia euroa oli osoitettu alueilla ja kaupungeissa toteutettaviin hankkeisiin, joilla tuettiin hiilestä irtautumista, ilmastomuutokseen sopeutumista ja riskien ehkäisemistä, energiatehokkuutta tai kestävä liikennettä.

- Yli 31,8 miljardia euroa oli osoitettu vähähiilisen talouden alan hankkeisiin. Hankkeet liittyivät energiankulutuksen parantamiseen yli 400 000 kotitaloudessa maaseuturahaston tuella.
- Ympäristöä ja resurssitehokkuutta koskeviin hankkeisiin myönnettiin yli 52 miljardia euroa. Hankkeet liittyivät jätteiden kierrätyskapasiteetin lisäämiseen yli 500 000 tonnilla vuodessa. Rahoitusta saaneiden hankkeiden ansiosta 20 miljoonalla henkilöllä on mahdollisuus entistä parempaan jätevesien käsittelyyn.
- Maaseutualan ilmastotoimissa (esim. hiilensidonnassa sekä kasvihuonekaasu- ja ammoniakkipäästöjen vähentämisessä) on edistytty hyvin. Tämä on saavutettu erityisesti, kun viljelijät ovat liittyneet vapaaehtoisin maaseudun ympäristö- ja ilmastojärjestelmiin, joilla kehitetään ympäristöystävällistä tilanhoidtoa. Tavoitteena on, että i) 18 prosenttia EU:n maatalousmaasta saataisiin biologisen monimuotoisuuden hoidon piiriin, ii) 15 prosenttia paremman maan hoidon piiriin ja iii) 15 prosenttia paremman vesienhoidon piiriin. Kaikissa kolmessa tapauksessa yli 85 prosenttia tavoitteista on saavutettu.
- Liikenteen alan digitalisaation ja hiilestä irtautumisen tukeminen on ensisijaisen tärkeää erityisesti kaupunkialueilla. Liikenne- ja energiaverkkoihin on osoitettu yli 56 miljardia euroa, ja rahoitusta saaneilla hankkeilla saavutetaan tuloksia, kuten muun muassa 3 900 kilometriä uusia tai korjattuja rautateitä ja yli 400 kilometriä uusia tai parannettuja raitiovaunu- ja metrolinjoja.
- EMKR myönsi 1,25 miljardia euroa kestävä tasapainon edistämiseen kalastuslaivastojen ja kalavarojen välillä sekä merien ekosysteemien suojelemiseen. Tämän lisäksi 428 miljoonaa euroa sidottiin kestävä vesiviljelyn tukemiseen ja 625 miljoonaa euroa alan sosioekonomisen kehityksen tukemiseen. Rahasto tuki yli 34 000:ta toimea, joista 2 000 koski Natura 2000 -alueiden hoidon parantamista ja yli 1 500 liittyi muihin suojeltuihin merialueisiin.

Ilmastotoimien toteuttaminen

ERI-rahastoilla, erityisesti maaseuturahastolla, EAKR:llä ja koheesiorahastolla, tuetaan pitkän aikavälin vastauksia haasteisiin, joita jäsenvaltiot ja alueet ovat kohdanneet matkallaan ilmastoneutraaliin talouteen. Täytäntöönpano edistyy hyvin: ilmastomuutostoilille suunnitellusta yhteensä 115 miljardista eurosta hankkeisiin oli ennen vuoden 2018 loppua osoitettu 88,1 miljardia euroa. ESR:n panos ilmastotavoitteisiin on viisi kertaa suurempi kuin alkuperäinen suunniteltu määrä. Tämä johtuu erityisesti suuremmasta tuesta vihreisiin työpaikkoihin liittyville koulutus- ja työmarkkinatoimenpiteille (ks. liite 3).

2.4. Työllisyys, sosiaalinen osallisuus, terveys ja koulutus

EU on viime vuosina tehostanut päättäväisesti sosiaalista toimintaohjelmaansa erityisesti hyväksymällä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin vuonna 2017. Tässä yhteydessä ERI-

rahastot – eritoten ESR – ovat tukeneet rakenteellista uudistusta, muun muassa julkisten palvelujen nykyaikaistamista, kehittäneet nuorisotyöllisyyttä ja vähentäneet köyhyyttä ja eriarvoisuutta. Vuoden 2018 loppuun mennessä valitut hankkeet muodostivat kaksi kolmasosaa suunnitelluista kokonaismäärärahoista eli lähes 103 miljardia euroa.

- Työmahdollisuuksien parantamista koskevat valitut hankkeet kattavat yli 34 miljardia euroa, ja ESR tukee niiden avulla 23:a miljoonaa henkilöä. Vuoden 2018 loppuun mennessä 2,1 miljoonaa henkilöä oli löytänyt työpaikan tai ryhtynyt yksityisrittäjäksi.
- ESR:n lisäksi myös nuorisotyöllisyysaloite on edistynyt hyvin. Siinä valittuihin hankkeisiin oli osoitettu lähes 8,8 miljardia euroa vuoden 2018 loppuun mennessä. Samaan aikaan yli 2,7 miljoonaa nuorta oli nuorisotyöllisyysaloitteen toimenpiteiden piirissä:
 - 820 000:lle oli tarjottu joko työtä, jatkokoulutusta, oppisopimuskoulutusta tai harjoittelupaikkaa; ja
 - yli 1,1 miljoonaa koulutuksessa olevaa henkilöä oli saanut tutkinnon tai siirtynyt työelämään tai ryhtynyt yksityisrittäjäksi.
- Sosiaalisen osallisuuden alalla, jonka suurin rahoittaja ESR on, valittujen hankkeiden rahoituksen määrä on tähän mennessä yli 36 miljardia euroa. Vuoden 2018 loppuun mennessä 1,8 miljoonaa osallistujana olevaa vammaista, 3,6 miljoonaa maahanmuuttajaa, ulkomaalaistaustaista henkilöä tai vähemmistöjen edustajaa ja 4,2 miljoonaa muuta heikossa asemassa olevaa henkilöä oli saanut apua työmahdollisuuksiensa parantamiseen ja työmarkkinoilla tarvittavien taitojen kehittämiseen. Maaseuturahasto tuki lisäksi yli 60 000:ta sosiaalisen osallisuuden toimea maaseutualueilla.
- Investoinnit terveyteen liittyviin toimiin ovat niin ikään edistyneet. Tähän mennessä on investoitu yli 8 miljardia euroa yli 7 000 terveyteen liittyvään hankkeeseen (jotka koskevat terveydenhuollon eriarvoisuutta, terveydenhuoltojärjestelmien uudistamista, sähköisten terveyspalvelujen kehittämistä sekä tutkimusta ja innovointia). Yleisesti ottaen valituilla hankkeilla pyritään parantamaan yli 60 miljoonan henkilön terveyspalveluja.
- Konkreettisiin koulutushankkeisiin on osoitettu 28,3 miljardia euroa. ESR:n tuella oli vuoden 2018 loppuun mennessä autettu 11,6:ta miljoonaa heikosti koulutettua, ja lisäksi 3,4 miljoonaa henkilöä oli saanut tutkinnon ja 1,2 miljoonaa henkilöä oli koulutuksessa. Yli 8 miljoonaa henkilöä hyötyi EAKR:n investoinneilla parannetuista lastenhoito- ja koulutustiloista. Maaseuturahasto tuki yli yhtä miljoonaa ammattikoulutustoimea maaseutualueilla.

3. TÄRKEIMPIEN KAUDEN 2014–2020 UUDISTUSTEN VAIKUTUS

3.1. ERI-rahastojen panos talouspolitiikan EU-ohjausjaksoon

Useimmat EU-ohjausjaksossa tunnistetut rakenteelliset ja poliittiset haasteet ovat ERI-rahastojen kannalta merkityksellisiä. Nykyisissä ohjelmissa otettiin jo huomioon

rakenteelliset haasteet, jotka oli tunnistettu investointia koskevissa maakohtaisissa suosituksissa. Kuten jäsenvaltiot korostivat edistymiskertomuksissa, ERI-rahastot ovat tukeneet uudistuksia esimerkiksi työpaikkojen säilyttämisen ja sosiaalipolitiikkojen, liiketoimintaympäristön, T&I:n, energia- ja resurssitehokkuuden, televiestinnän, liikenteen, terveyden, koulutuksen ja hallinnollisten uudistusten aloilla.

Koska vuosina 2014–2015 annetut asiaankuuluvat maakohtaiset suositukset liittyivät pääasiassa aloihin, joilla oli pitkän aikavälin kehityshaasteita, EU:n koheesiopolitiikan rahoitus on vahvasti vuoden 2019 maakohtaisissa suosituksissa tunnistettujen investointitarpeiden mukaista. Maakohtaiset suositukset sekä tämän vuoden maakohtaiset kertomukset tarjoavat perusteellisen analyttisen kehyksen kauden 2021–2027 investointiprioriteettien tunnistamiselle.

3.2. Rahoituksen edellytykset: ennakkoehdot

Yksi merkittävimmistä kauden 2014–2020 uudistuksista oli erityisten vaatimusten tai ”ennakkoehdojen” käyttöönotto. Niillä varmistetaan, että jäsenvaltiot ja alueet käyttävät ERI-rahastoja tuloksellisesti ja tehokkaasti. Kauden 2014–2020 ennakkoehdoista koskeva prosessi on nyt saatu päätökseen.

Yleisesti ottaen ennakkoehdot ovat osoittautuneet hyödylliseksi politiikan välineeksi, erityisesti koska niillä parannetaan EU:n investointiympäristöä ja kannustetaan useiden rakenteellisten uudistusten aloittamiseen¹⁵. Seuraavalle ohjelmakaudelle komissio ehdottaa yhteisiä säännöksiä koskevassa asetusehdotuksessaan¹⁶ (yhteisiä säännöksiä koskeva asetusehdotus kaudelle 2021–2027), että mekanismin soveltamista jatketaan ja sitä kehitetään ottamalla käyttöön uusi mahdollistavien edellytysten järjestelmä, entistä yksinkertaisemmat hallinnolliset menettelyt sekä täyttymistä ja jatkotoimia koskevat vahvistetut vaatimukset.

3.3. Sitoumusten vapauttamista koskeva N + 3 -sääntö

Sitoumusten vapauttamista koskeva N + 3 -sääntö, jonka nojalla sidottu EU:n rahoitus, jota ei ole käytetty kolmen vuoden kuluessa, voidaan menettää, otettiin käyttöön vuosia 2014–2020 koskevalla asetuksella N + 2 -säännön korvaamiseksi. Sääntöä sovellettiin kaikkiin jäsenvaltioihin ensimmäisen kerran vuonna 2018.

Uudistuksella annettiin hallintoviranomaisille enemmän aikaa hankkeiden valintaan ja täytäntöönpanoon, mutta se myös vähensi painetta talousarvion nopeaan toteuttamiseen. Yhdessä tilinpäätöstä ja vähittäistä päättämistä koskevien prosessien kanssa, joiden on havaittu aiheuttavan ylivarovaisuutta nettorahoitusriskin suhteen, N + 3 -sääntö vaikutti merkittävästi EU:n talousarviosta jäsenvaltioille maksettujen maksujen vähäisyyteen. Komissio ehdotti, että ohjelmakaudella 2021–2027 siirryttäisiin asteittain takaisin N + 2 -sääntöön. Sen sekä kattavien yksinkertaistamistoimien ja hallinnointi- ja

¹⁵ Ks. esimerkiksi Viță, V 2018, Research for REGI Committee – Conditionalities in Cohesion Policy, European Parliament, Policy Department for Structural and Cohesion Policies, Brussels.

¹⁶ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä ja rahoitussäännöistä sekä turvapaikka- ja maahanmuuttorahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista rahoitussäännöistä – COM(2018) 375 final.

valvontajärjestelmien käyttöönoton pitäisi johtaa aiempaa nopeampaan täytäntöönpanoon EU:n kansalaisia hyödyttävällä tavalla.

3.4. Tulokset

Kuusi prosenttia Investoinnit kasvuun ja työpaikkoihin -tavoitteen ohjelmiin osoitetuista ERI-rahastojen määrärahoista asetettiin sivuun suoritusvarauksena. Vuonna 2019 komissio tarkasteli ohjelmien tuloksellisuutta (tuloksellisuuden tarkastelu), ja vapautti suoritusvarauksen niiden prioriteettien osalta, jotka olivat saavuttaneet välitavoitteet vuoden 2018 loppuun mennessä.

Tuloksellisuuden tarkastelu osoittautui hyväksi tavaksi ottaa käyttöön politiikan täytäntöönpanoa koskevia suorituskannustimia. Tuloksellisuuteen liittyvä lähestymistapa on säilytetty yhteisiä säännöksiä koskevassa komission asetusehdotuksessa kaudelle 2021–2027, mutta siinä on enemmän liikkumavaraa politiikkaan liittyville syille. Tarkastelu sisältää laajemman ja laadullisemman arvioinnin ohjelmien tuloksellisuudesta, ja siinä otetaan huomioon vuoden 2024 maakohtaisissa kertomuksissa tunnistetut haasteet, jäsenvaltioiden tai alueiden sosioekonominen tilanne ja edistyminen ohjelmien välitavoitteiden saavuttamisen osalta. Tulossuuntautuneisuus pysyy vahvana myös yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) strategiasuunnitelmia koskevassa komission ehdotuksessa¹⁷ vuosille 2021–2027. Siinä menojen tukikelpoisuus on liitetty tuotoksiin tiloilla.

3.5. Yhdenmukaisen aluekehityksen tukeminen

ERI-rahastot ovat EU:n tärkein väline, jolla edistetään yhdenmukaista aluekehitystä jäsenvaltioissa ja alueilla. Yli 3 800 kaupunki-, alue- ja paikallisstrategiaa saa EU:n rahoitusta. Lisäksi ERI-rahastot auttavat jäsenvaltioita toteuttamaan toimenpiteitä, joilla vastataan erityisten alueiden, kuten köyhyydestä tai sosiaalisesta syrjäytymisestä kärsivien alueiden, harvaan asuttujen alueiden, vuoristoalueiden, saarten ja syrjäisempien alueiden, tarpeisiin. Tätä rääteltyä lähestymistapaa on vahvistettu yhteisiä säännöksiä koskevassa komission asetusehdotuksessa kaudelle 2021–2027 erityisesti keskittymällä entistä enemmän paikallisiin aloitteisiin sekä toiminnallisiin alueisiin (esimerkiksi vesistöalueisiin, rannikkoalueisiin ja vuoristoalueisiin) hallinnollisten raja-aitojen ylittämiseksi.

3.5.1. Yhdenmukaiset investoinnit kaupunkeihin

Kaupunkiasioiden painottaminen tällä ohjelmakaudella sekä EU:n kaupunkiagendan¹⁸ käynnistäminen poliittinen sysäys ovat antaneet kaupungeille mahdollisuuksia laatia omia yhdenmukaisia kaupunkistrategioitaan ERI-rahastojen tuella. Kaupunkialueisiin vuoden 2018 loppuun mennessä investoiduista 81 miljardista eurosta kaupungit ovat valinneet noin 10,8 miljardin euron arvosta hankkeita, jotka pannaan täytäntöön yli 900 yhdenmukaisen kaupunkistrategian kautta. On syytä mainita myös kaupunkialueiden innovatiivisia

¹⁷ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laatimien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maaloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta – COM(2018) 392 final.

¹⁸ <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>

toimenpiteitä koskevan aloitteen menestys. Se on auttanut kaupunkialueita kokeilemaan kestävän kaupunkikehityksen innovatiivisia ratkaisuja 75 toimen avulla¹⁹.

3.5.2. Alueellisten välineiden täytäntöönpano

Yhdennetyt alueelliset investoinnit ja yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen väline otettiin käyttöön perinteiset kansalliset ja alueelliset tasot ylittävien yhdennettyjen alueellisten kehitysstrategioiden käytön kannustamiseksi.

Yhdennettyjä alueellisia investointeja on käytetty yli 200 kaupunkistrategian ja 120 alueellisen strategian täytäntöönpanoon, ja niillä on saatu käyttöön yhteensä 15,9 miljardia euroa ERI-rahastojen rahoitusta. Leader-menetelmään²⁰ perustuva yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen väline auttoi saamaan käyttöön yhteensä 9,1 miljardia euroa ERI-rahastojen rahoitusta. Tähän mennessä eri puolilla EU:ta on perustettu yli 3 000 paikallista toimintaryhmää, jotka vastaavat yhteisölähtöisten paikallisten kehitysstrategioiden täytäntöönpanosta. Useissa tapauksissa yhdennettyjen alueellisten investointien ja yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen käynnistyminen oli hidasta, koska ensin oli valmisteltava niihin liittyvät kattavat strategiat. Niillä oli myös vaikeuksia eri rahastojen yhdistämisessä. Edistymiskertomuksista käy kuitenkin ilmi, että näistä välineistä ollaan yleisesti ottaen innostuneita: ne ovat auttaneet voittamaan kaupunkikehitystoimenpiteiden täytäntöönpanoa eri aloilla koskevat vaikeudet ja vastaamaan alueellisiin tarpeisiin entistä paremmin.

Uusi poliittinen lähestymistapa, jonka komissio otti käyttöön yhteisiä säännöksiä koskevassa asetusehdotuksessaan kaudelle 2021–2027, perustuu yhdennetyistä alueellisista investoinneista ja yhteisölähtöisestä paikallisesta kehityksestä saatuihin myönteisiin kokemuksiin ja tekee alueellisesta investoinnista aiempaa yksinkertaisempaa ja tehokkaampaa. YMP:n strategiasuunnitelmia vuosille 2021–2027 koskevan komission ehdotuksen lisäksi Leader pysyisi pakollisena, ja vähintään viisi prosenttia näille suunnitelmille varatusta maatalousrahaston kokonaispanoksesta varattaisiin sille.

3.5.3. Alueellinen yhteistyö

EU:n alueellisen yhteistyön ohjelmia (Interreg) pannaan täytäntöön rajatylittävällä, kansainvälisellä ja alueiden välisellä tasolla. Hankkeiden valinta on edistynyt kaikissa Interreg-ohjelmissa, ja rahoitus oli noin 9,7 miljardia euroa vuoden 2018 lopussa. Tärkeimmät tuetut alat ovat ympäristönsuojelu ja resurssitehokkuus (esim. tulvien ehkäisy, palontorjunta ja luonnonsuojelu) ja T&K&I (esim. rajatylittävät klusterit ja innovointiverkostot). Kahden viime vuoden aikana on myös kiinnitetty enemmän huomiota innovointia ja talouskehitystä raja-alueilla haittaavien oikeudellisten, hallinnollisten ja institutionaalisten esteiden poistamiseen. Komissio perusti esimerkiksi erityisen raja-alueiden yhteyspisteen, jolla autetaan ylittämään nämä esteet tietyillä aloilla, kuten liikenteessä, työmarkkinoilla, terveydenhuollossa ja koulutuksessa²¹.

¹⁹ <https://www.uia-initiative.eu/en>

²⁰ Leader on maaseuturahaston osarahoittama alhaalta ylöspäin suuntautuva paikallinen kehittämisen menetelmä, joka otettiin käyttöön vuonna 1991, jotta paikalliset toimijat saataisiin osallistumaan maaseutualueiden kehitykseen. Vuonna 2007 Leader laajeni EMKR:ään ja vuonna 2014 EAKR:ään ja ESR:ään yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen muodossa.

²¹ ”Kasvun ja yhteenkuuluvuuden edistäminen EU:n raja-alueilla” – COM(2017) 534 final.

EU:n makroaluestrategioiden osalta komission toisessa kertomuksessa²² korostettiin makroalueellisen lähestymistavan myönteistä vaikutusta erityisesti toiminta-alueiden (esim. toiminnallisten kaupunkialueiden, vesistöalueiden, rannikkoalueiden ja vuoristoalueiden) yhteisiä asioita koskevan tietoisuuden lisäämiseen. Komission kertomuksessa todetaan kuitenkin, että joidenkin osallistuvien jäsenvaltioiden omistajuus strategioihin on huono, mikä johtaa hallinnollisten ja teknisten resurssien riittämättömyyden kohdentamiseen. Jäsenvaltioiden toimittamista kertomuksista käy kuitenkin ilmi, että makroaluestrategioita valtavirtaistetaan entistä enemmän ERI-rahastojen ohjelmissa. Pitääkseen vauhtia yllä komissio suositti, että osallistuvat jäsenvaltiot ottavat makroaluestrategioiden painopisteet huomioon ERI-rahastojen ohjelma-asiakirjoissa kaudella 2021–2027. Euroopan unionin neuvosto tuki tätä suositusta.

4. OHJELMIEN HALLINNOINNIN PARANTAMINEN

4.1. Viranomaisten ja tuensaajien valmiudet

Komissio on antanut käyttöön laajan joukon erityisiä välineitä²³ tukeakseen jäsenvaltioiden ponnisteluja sen varmistamisessa, että ohjelmien viranomaisilla ja tuensaajilla on riittävät hallinnolliset valmiudet panna ERI-rahastoja tehokkaasti täytäntöön. Tuki kattaa muun muassa lyhytaikaisiin pullonkauloihin puuttumisen – esimerkiksi julkisia hankintoja ja valtiontukea käsittelevän henkilöstön täydennyskoulutuksella – sekä hallinnollisten valmiuksien vahvistamista koskevien strategisempien ja räätälöidympien toimien kehittämisen. Esimerkiksi vuoden 2018 loppuun mennessä 2 600 henkilöä kaikista jäsenvaltioista oli osallistunut yli 170 työpajaan, opintokäyntiin ja asiantuntijavierailuun TAIEX-REGIO Peer2Peer -välineen puitteissa. Muita vuonna 2018 tehtyjä aloitteita oli muun muassa osaamiskehityksen ja itsearviointityökalun käyttöönotto. Niiden tarkoituksena oli auttaa hallintoviranomaisia tunnistamaan ja korjaamaan pätevyysvajeita.

Digitaalirintamalla laajakaistaa käsittelevien virastojen verkosto²⁴ on nyt täysin toimintakykyinen. Verkosto tuo yhteen 113 kansallista ja alueellista julkista viranomaista ja elintä, jotka tukevat laajakaistan käyttöönottoa kaikissa jäsenvaltioissa. Komission tuella laajakaistaa käsittelevät virastot vaihtavat tietoja, hyviä käytäntöjä ja kokemuksia voittaakseen laajakaistastrategioiden ja -hankkeiden suunnittelua ja täytäntöönpanoa koskevat yhteiset haasteet.

4.2. Yksinkertaistaminen tuensaajien kannalta

Useisiin ERI-rahastoja koskeviin asetuksiin heinäkuussa 2018 tehdyillä muutoksilla²⁵ tarjottiin uusia mahdollisuuksia vähentää byrokratiaa kauden 2014–2020 ohjelmien täytäntöönpanossa. Muutoksiin sisältyi yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen laajempi käyttö – viranomaiset voivat tällöin keskittyä aiempaa enemmän tuloksiin samalla kun

²² COM(2019) 21 final.

²³ https://ec.europa.eu/regional_policy/fi/policy/how/improving-investment/

²⁴ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-competence-offices>

²⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU, Euratom) 2018/1046, annettu 18 päivänä heinäkuuta 2018, unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä, asetusten (EU) N:o 1296/2013, (EU) N:o 1301/2013, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 1304/2013, (EU) N:o 1309/2013, (EU) N:o 1316/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) N:o 283/2014 ja päätöksen N:o 541/2014/EU muuttamisesta sekä asetuksen (EU, Euratom) N:o 966/2012 kumoamisesta (EUVL L 193, 30.7.2018, s. 1).

kaikkien toimijoiden oikeusvarmuus lisääntyy – sekä enemmän mahdollisuuksia yhdistää rahoituslähteitä ja vähentää pienten toimien tarkastustaakkaa laajentamalla vain yhtä tarkastusta koskevan säännön soveltamisalaa.

Erityisesti yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen osalta ja ESR:n käytössä olevaa valtioiden välistä verkostoa täydentämään avattiin marraskuussa 2018 erityinen foorumi viranomaisille, jotta nämä voisivat jakaa tietoa ja hyviä käytäntöjä yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen käytöstä EAKR:n ja koheesiorahaston yhteydessä. Maaseuturahaston yksinkertaistettuja kustannusvaihtoehtoja on tuettu vahvasti verkostoitumista ja valmiuksien parantamista koskevien toimien avulla. Komissio hyväksyi ESR:n uusia yksikkökustannuksia ja kertakorvauksia kolme kertaa elokuun 2018 jälkeen usealle jäsenvaltiolle, muun muassa ensimmäistä kertaa Bulgarialle ja Portugalille.

4.3. Kumppanien keskeinen rooli ohjelmien täytäntöönpanossa

Tapa, jolla kumppanuusperiaate on pantu täytäntöön, vaihtelee eri jäsenvaltioiden välillä riippuen niiden hallinnollisista ja institutionaalisista rakenteista. Aivan kuten vuonna 2017, edistymiskertomukset osoittavat joka tapauksessa, että kumppanuutta koskevien käytäntöjen mukaisia yleisiä ponnistuksia on tehty, jotta kumppanit saataisiin osallistumaan toimintaan. Useissa jäsenvaltioissa edistymiskertomuksista keskusteltiin kumppaneiden kanssa seurantakomiteoissa tai asiaan liittyvissä foorumeissa. Jäsenvaltiot ovat jatkaneet kumppanien mukaan ottamista joko seurantakomiteoiden, neuvoa-antavien ryhmien, pyyntöjä koskevien kuulemisten tai tiedotuskampanjoiden ja työpajojen järjestämisen avulla. Esimerkiksi 11 jäsenvaltiossa kansalaisjärjestöt ovat aktiivisesti seuranneet hankinnan ja hankkeen täytäntöönpanon kaikkia vaiheita 17 rehellisyys sopimuksen²⁶ puitteissa. Komissio on rahoittanut sopimukset yhteistyössä Transparency Internationalin kanssa. Kumppaneiden osallistumisella katsotaan yleisesti ottaen olevan myönteinen vaikutus ohjelman täytäntöönpanoon.

4.4. Horisontaalisten periaatteiden ja poliittisten tavoitteiden täytäntöönpano

Komissio jatkaa jäsenvaltioiden tukemista horisontaalisten periaatteiden täytäntöönpanossa ja muun muassa sukupuolten tasa-arvon sekä ympäristö- ja ilmastotavoitteiden täytäntöönpanossa – erityisesti järjestämällä säännöllisiä kokouksia kansallisten energia- tai ympäristöviranomaisten edustajalle ja energiasta tai ympäristöstä vastaaville hallintoviranomaisille. Joissakin jäsenvaltioissa tarjotaan erityisiä myönteisiä kannustimia hankkeiden toteuttajille, jotka käyttävät innovatiivista lähestymistapaa sukupuolinäkökohdan huomioon ottamiseksi.

4.5. Täydentävyyden parantaminen vaikutusten lisäämiseksi

Kauden 2014–2020 sääntelykehys vahvisti koordinoitua ERI-rahastojen välillä ja niiden täydentävyyttä muiden EU:n välineiden kanssa. Vuoden 2019 edistymiskertomuksissa annetut tiedot osoittavat, että useat jäsenvaltiot toteuttivat toimia, kuten kansallisten tukikelpoisuussääntöjen yhtenäistämistä, monialaisia ja ministeriöiden välisiä järjestelyjä, yhteisiä seurantakomiteoita tai tietoteknisiä ratkaisuja, jotka kattavat useiden rahastojen ohjelmoinnin ja täytäntöönpanon.

²⁶ Ks. alaviite 23.

Käynnissä on myös uusia hankkeita, jotka kuvaavat ERI-rahastojen ja Euroopan strategisten investointien rahaston (ESIR) välistä täydentävyyttä. Esimerkkejä näistä ovat Réunionin saarelle rakennettava lentokenttä, joka sai rahoitusta sekä EAKR:stä että ESIR:stä, ja Poznańin lääketieteellisen yliopiston lääketieteen simulaatiokeskus, jossa ESIR:n takaisin maksettavaa tukea täydennettiin ESR:n tuella, jolla katettiin osa laitteista ja pätevyyden parantamisesta johtuvista kustannuksista. Kertomuksista käy kuitenkin myös ilmi, että jäsenvaltiot arvioivat edelleen, käyttäisivätkö ne asetuksen (EU) N:o 1303/2013 muutoksella²⁷ säädettyä vaihtoehtoa ja miten ne käyttäisivät sitä ESIR:n ja ERI-rahastojen yhdistämisen helpottamiseen.

Useimpien jäsenvaltioiden ja useiden assosioituneiden maiden osallistajat ovat lisäksi liittyneet ”Huippuosaamismerkki”-aloitteen toimijayhteisöön. Sillä tuetaan innovatiivisia pk-yritysten hankkeita, jotka eivät saaneet tukea Horisontti 2020 -puiteohjelmasta, etsimään muuta tukea muun muassa EAKR:stä. Tätä aloitetta pitäisi edistää komission ehdotuksessa seuraavaksi EU:n talousarvioksi. Tarkoituksena on yksinkertaistaa komission valtiontukisääntöjä, jotta innovatiivisten hankkeiden julkista rahoitusta tuettaisiin lisää.

Komissio käynnisti myös useita aloitteita synergioiden vahvistamiseksi. Tällainen on erityisesti Huippuosaamisen portaikko -pilottihanke, jolla autetaan jäsenvaltiota parantamaan niiden innovointijärjestelmiä ja luomaan yhteyksiä muiden maiden tutkimusyhteisöihin sekä helpotetaan Horisontti 2020 -pyyntöjä koskevien hakemusten jättämistä. Tukien kumulointimahdollisuudesta huolimatta Horisontti-puiteohjelman ja ERI-rahastojen rahoitusten yhdistelmä samoissa hankkeissa on edelleen satunnaista²⁸.

Maatalouden tuottavuutta ja kestävyyttä koskeva eurooppalainen innovaatiokumppanuus, jota tuetaan maaseuturahastosta, on toinen esimerkki siitä, miten Horisontti 2020 -puiteohjelmassa kehitettyä tutkimusta siirretään ja sovelletaan käytännössä. Maatalouden tuottavuutta ja kestävyyttä koskevalla eurooppalaisella innovaatiokumppanuudella yhdistetään rahoitusvirtoja, jotta edistetään interaktiivista innovointia ja tuetaan älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua koskevaa EU:n strategiaa.

4.6. Yhteenveto ERI-rahastojen arvioinnista

Kaudella 2014–2020 yhä useammissa arvioinneissa on käsitelty pääasiassa täytäntöönpanoprosessia ja edistymistä asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa. Vaikka päätökseen saatujen hankkeiden määrä kasvaa, on edelleen liian aikaista arvioida ohjelmien tuloksia ja vaikutuksia. Luonteensa vuoksi myöhemmin ohjelmakaudella tehtävien vaikutustenarviointien aloittamista on lykätty, sillä ohjelmat ovat alkaneet myöhään ja useiden tukitoimenpiteiden loppuun saattaminen on viivästynyt. Tähän mennessä tehtyjen kansallisten vaikutustenarviointien tuloksissa korostuu tarve parantaa tehtyjen arviointien laatua.

Tehtyjen arviointien määrän odotetaan kasvavan huomattavasti, kun nykyinen kausi on päättymässä. Lähes puolet vaikutustenarvioinneista suunnitellaan kuitenkin toteutettaviksi vasta vuoden 2020 jälkeen, johon mennessä ohjelmien tulosten odotetaan toteutuvan²⁹.

²⁷ Ks. alaviite 25.

²⁸ Esimerkiksi yhteisyrityksissä, kuten ECSEL ja CleanSky, jotka hankkivat Italian ja Espanjan alueilla täydentävää EAKR-rahoitusta Horisontti-hankkeilleen.

²⁹ Ks. yksiköiden valmisteluasiakirja ”Synthesis of the findings of the evaluations of ESIF programmes”.

4.7. ERI-rahastoja koskeva viestintä

Jäsenvaltiot ovat lisänneet ponnistelujaan ERI-rahastojen saavutuksia koskevan viestinnän osalta. Tämä on ollut merkittävää EU:n tukien etuja koskevan yleisen tietoisuuden lisäämiseksi, kuten esimerkiksi aluepolitiikkaa koskevan viimeisimmän Eurobarometri-tutkimuksen tulokset osoittavat. EU:n laajuinen tietoisuus on kasvanut vuonna 2017 tehdyn edellisen tutkimuksen jälkeen viisi prosenttiyksikköä, ja on nyt 40 prosenttia³⁰.

Komission suosittu lippulaivakampanja #EuinmyRegion johti vuonna 2018 yli 1 700:aan avointen ovien tapahtumaan, joihin osallistui arviolta 450 000 henkilöä. Institutionaalisten tasojen välisellä yhteistyöllä oli ratkaiseva tehtävä kahden innovatiivisen kampanjan käynnistämisessä: i) Road Trip -hanke, joka on suunnattu 18–24-vuotiaille nuorille; ja ii) 40 alueellista kampanjaa, jotka käynnistettiin yhdessä alueiden kanssa ja joilla esitellään paikallisia lippulaivahankkeita.

Maaseuturahasto toteuttaa rahoitusmahdollisuuksia koskevan tietoisuuden lisäämiseksi säännöllisesti useita viestintätoimia, kuten maatalousnäyttelyitä, avointen ovien päiviä, konferensseja tai sosiaalisen median kampanjoita. Eurooppalaisen maaseudun kehittämisverkoston tehtävänä on lisäksi jakaa tietoa ja vaihtaa hyviä käytäntöjä maaseudun kehittämisestä.

Jäsenvaltiot ja alueet ovat myös edistyneet huomattavasti avoimuuden lisäämisessä. Lähes kaikki ohjelmat ovat nyt täysin tieto- ja viestintävaatimusten mukaisia. Ne ovat muun muassa julkaisseet hankeluettelot, nimenneet viestintäkoordinaattorit ja esitelleet hyvin onnistuneet hankkeet verkkosivuillaan. Kansalaisilla on lisäksi ollut mahdollisuus ilmaista mielipiteensä EU:n asioista, erityisesti EU:n rahoitusprioriteeteista, ERI-rahastojen tuella järjestettyjen yli 400 vuoropuhelun yhteydessä.

³⁰ Eurobarometri-tutkimuksen pääkohdat: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/eyh3-tjuv>

PÄÄTELMÄT

ERI-rahastoilla parannetaan miljoonien eurooppalaisten elämää. ERI-rahastojen investoinneilla ihmisiin ja taitoihin, yrityksiin, kouluihin, yliopistoihin, ympäristöön, ilmastoon ja infrastruktuuriin on merkittävä tehtävä alueiden, kaupunkien, maaseudun ja rannikkoyhteisöjen tukemisessa, jotta nämä pysyvät mukana maailmassa tapahtuvissa muutoksissa ja pystyvät ennakoimaan niitä.

Viiden ensimmäisen täytäntöönpanovuoden jälkeen ohjelmat ovat hyvää vauhtia luomassa älykästä, kestävää ja osallistavaa kasvua. Syyskuun 2019 loppuun mennessä jäsenvaltiot raportoivat, että hankkeita oli valittu yhteensä 500 miljardin euron arvosta – noin 77 prosenttia kaikista suunnitelluista – ja tästä käytetyksi raportoitiin yli 210 miljardia euroa. Näillä hankkeilla on konkreettisia vaikutuksia miljooniin eurooppalaisiin, mutta lisätoimia tarvitaan. Komissio jatkaa työtään tehokkaamman ja kohdennetumman toteuttamisen puolesta. Se jatkaa myös kokemusten hyödyntämistä yksinkertaistaakseen prosesseja edelleen ja varmistaakseen, että ERI-rahastojen saavutuksiin keskitytään entistä enemmän.

Yhteisiä säännöksiä ja yhteistä maatalouspolitiikkaa kaudella 2021–2027 koskevien ehdotustensa avulla komissio aikoo vahvistaa rahastojen panosta Pariisin ilmastopöytäkirjan tavoitteiden saavuttamisessa, investoida ihmisiin, innovoida ja antaa toimintamahdollisuuksia alueille, kaupungeille, maaseutualueille ja rannikkoalueille kestävän kehityksen tavoitteiden täytäntöönpanoa varten. Vaikka maaseuturahasto ei kuulu yhteisiä säännöksiä kaudella 2021–2027 koskevan komission asetusehdotuksen soveltamisalaan, se pysyy edelleen läheisesti sidoksissa EAKR:ään, ESR+:aan, koheesiorahastoon ja EMKR:ään, esimerkiksi kun paikallisia aloitteita tuetaan yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen tai rahoitusvälineiden avulla.

Tällä hetkellä valmisteltava uusi ohjelmasukupolvi tarjoaa ainutlaatuisen tilaisuuden luoda perusta EU:n kestäväälle tulevaisuudelle. Näillä ohjelmilla ja oikeudenmukaisen siirtymän rahastolla autetaan varmistamaan, että siirtymä olisi kaikille oikeudenmukainen, sekä luodaan uusia ja erilaisia mahdollisuuksia kaikkialla Euroopassa niin, ettei ketään jätetä osattomaksi.